

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 49/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť F. Š., T., zastúpeného advokátom JUDr. M. M., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 67/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 67/03 **p o r u š i l** právo F. Š., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 67/03 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. F. Š. **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. F. Š. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 953 Sk (slovom sedemtisícdeväťstopäťdesiattri slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. M. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 23. marca 2005 č. k. I. ÚS 49/05-8 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť F. Š., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 67/03 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: *„Návrhom zo dňa 23. 4. 2003 som sa domáhal vyplatenia sumy 150 000,- Sk s prisl. od žalovaného Ing. M. B. (...).*

Vo veci vydal OS Bratislava III. dňa 22. 9. 2003 platobný rozkaz č. 18 C 67/03-8, voči ktorému dal žalovaný odpor dňa 15. 10. 2003. Nakoľko súd ďalej vo veci nekonal, požiadal som predsedu súdu Bratislava III. o zásah v uvedenej veci a o skoré prejednanie veci na súde. Na tento môj list predseda súdu nereagoval a nekonal ani súd. Dňa 09. 02. 2005 som sa opätovne obrátil na predsedu súdu a to s urgenciou. Na tento list som dostal odpoveď, že vec bola pridelená zastupujúcemu sudcovi.“

Sťažovateľ je toho názoru, že uvedená vec nie je taká zložitá, aby súd nemohol vo veci vytýčiť pojednávanie a rozhodnúť. Postup súdu považuje sťažovateľ za neúmerne zdĺhavý, počas ktorého sa nachádza v „zbytočnej právnej neistote“, čím okresný súd porušuje jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ sa ďalej domáha aj primeraného finančného zadostučinenia vo výške 20 000 Sk z dôvodu, že jeho právna neistota v uvedenej veci pretrváva už dlhšiu dobu.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a po jej prerokovaní vydal nález, ktorým vysloví, že okresný súd porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 67/03, okresnému súdu prikáže, aby vec vedenú pod sp. zn. 18 C 67/03 čo najrýchlejšie prejednal a rozhodol, prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk, ktoré mu je okresný súd povinný vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia a uloží okresnému súdu zaplatiť trovy jeho právneho zastúpenia na účet JUDr. M. M., a to do dvoch mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. M. K., listom z 20. mája 2005 sp. zn. Spr. 3413/05 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu zo 16. júna 2005.

2. 1. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že:

«Vec sp. zn. 18 C 67/03 pôvodne prejednával a rozhodol sudca JUDr. L. S. a vo veci sa riadne konalo do dňa 18. 12. 2003, kedy bol zaplatený súdny poplatok za podaný odpor proti platobnému rozkazu vydanému dňa 22. 9. 2003 vyšším súdnym úradníkom.

Odvtedy ďalší úkon vo veci urobený nebol.

Sudca JUDr. S. bol dňom 1. 12. 2004 dočasne pridelený na Krajský súd v Bratislave, a to pôvodne do 30. 4. 2005, pričom následne jeho dočasné pridelenie bolo predĺžené do 30. 6. 2005.

Podotýkam ešte, že začiatok jeho dočasného pridelenia na Krajský súd v Bratislave sa vždy presúval, resp. bol vždy o mesiac odkladaný už od 1. 9. 2004, čo, samozrejme, ovplyvnilo jeho prácu v súdnom oddelení z hľadiska nariad'ovania pojednávani v jednotlivých veciach.

Opatrením predsedu súdu Spr. 3000/2005-28 zo dňa 15. 2. 2005 bola táto vec pridelená na konanie a rozhodnutie sudcovi Mgr. M. D., ako jeho zastupujúcemu sudcovi, pričom sa tak stalo i v mnohých jeho ďalších veciach.

Ku dňu 30. 4. 2005 bolo v súdnom oddelení sudcu Mgr. D. 467 nevybavených vecí.

Opatrením predsedu súdu Spr. 3000/2005-5 zo dňa 21. 4. 2005 vydaným v súvislosti s § 51 ods. 4 písm. a) Zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch, bolo súdne oddelenie JUDr. S. (476 nevybavených vecí) a ďalších dvoch sudkýň JUDr. M. a Mgr. P. (ročná stáž na Ministerstve spravodlivosti SR, materská dovolenka), ktoré mali v súdnych oddeleniach 411 a 548 nevybavených vecí, prerozdelené medzi ostatných sudcov. Celkom sa teda prerozdeleno 1 435 nevybavených vecí.

Predmetná vec bola pridelená sudkyňi JUDr. M. Z., ktorá mala v súdnom oddelení pred prerozdelením 484 a po prerozdelení 592 nevybavených vecí.

Podľa uvedeného opatrenia sa prerozdelené veci vrátia sudcovi JUDr. S. po ukončení jeho dočasného pridelenia, teda dňa 1. 7. 2005, to isté platí v prípade sudkyne JUDr. M., ktorá má ukončiť stáž dňa 31. 8. 2005, veci sudkyne Mgr. P. prevezme dňa 1. 9. 2005 sudkyňa JUDr. J. W.

Z uvedených čísiel je zrejmé, že náš súd je preťažený, podobné stavy sú vo všetkých súdnych oddeleniach občianskoprávneho úseku súdu.

Pripomínam, že pod tento stav sa podpísalo najmä prevzatie vecí bývalého Okresného súdu Bratislava – vidiek dňa 1. 1. 1997.

Sudca JUDr. S. je špičkový, vynikajúci sudca, k tejto veci sa pred dočasným pridelením na Krajský súd v Bratislave jednoducho „nedostal“, to isté platí aj v prípade sudcu Mgr. D. a bude to platiť aj v prípade sudkyne JUDr. Z. (...).

Na ústnom prejednaní veci netrvám. (...)»

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedol, že:

„(...) V predmetnom vyjadrení podpredsedu OS Bratislava III. je popísaný priebeh prerozdeľovania vecí sťažovateľa F. Š. a jeho zdôvodnenie, máme však za to, že dôvody ktoré sú uvedené v predmetnom vyjadrení nie sú na strane sťažovateľa a sťažovateľ sa oprávnene cíti byť neúmerne dlhým konaním v zbytočnej právnej neistote. Podľa úradného záznamu, vykonaného dňa 29. 10. 2003 pracovníčkou OS Bratislava III. bol odpor podaný už 15. 10. 2003. Podľa vyjadrenia podpredsedu OS Bratislava III. súd konal do 18. 12. 2003 a odvtedy – teda za 18 mesiacov – nebol vo veci urobený žiadny úkon.

Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam máme za to, že postup prvostupňového súdu je zdĺhavý a navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol v zmysle sťažnosti zo dňa 07. 03. 2005.

Na ústnom pojednávaní vo veci netrváme. Trovy právneho zastúpenia si uplatňujem (...).

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 18 C 67/03:

Dňa 28. apríla 2003 podal sťažovateľ na okresnom súde žalobu o zaplatenie 150 000 Sk s prísl. z titulu pôžičky proti Ing. M. B. (ďalej len „odporca“).

Dňa 22. septembra 2003 okresný súd vydal vo veci platobný rozkaz č. k. 18 C 67/03-8, ktorým zaviazal odporcu zaplatiť sťažovateľovi do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu istinu 150 000 Sk, úroky z omeškania 17,6 % z istiny od 10. februára 2001 do zaplatenia a trovy konania 7 500 Sk.

Dňa 16. októbra 2003 odporca podal proti uvedenému platobnému rozkazu odpor.

Dňa 29. októbra 2003 súd uznesením č. k. 18 C 67/03-12 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odpor 7 500 Sk do 15 dní od doručenia tohto uznesenia.

Dňa 18. decembra 2003 odporca zaplatil súdny poplatok za odpor

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 67/03 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti vecí, podľa názoru ústavného súdu, dĺžka tohto občianskoprávneho konania, ktoré trvá viac než dva roky, nebola závislá od zložitosti vecí.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prieťahom, teda doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

3. *Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný v období od 18. decembra 2003 až dosiaľ. Okresný súd teda počas poldruha roka vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v napadnutej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K prieťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu okresného súdu, podľa ktorého „je zrejmé, že náš súd je preťažený“, nemožno akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení.*

Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 Sk, ktoré odôvodnil aj tým, že *„Postup súdu považuje sťažovateľ za neúmerne zdĺhavý, počas ktorého sa nachádza v zbytočnej právnej neistote“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práva sťažovateľa považuje za primerané v ním požadovanej výške 20 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 7 953 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti 11. marca 2005 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 16. júna 2005). Za tri úkony vykonané v roku 2005 patrí odmena v sume trikrát po 2 501 Sk a režijný paušál trikrát po 150 Sk (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkove sumu 7 953 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2005